
Obsah

1	ZÁKLADY TEORIE SMALTOVÝCH POVLAKŮ	9
1.1	Úvod	9
1.2	Charakteristika smaltových povlaků, jejich složení, struktura a druhy	11
1.2.1	Druhy smaltových povlaků	18
1.2.1.1	Smalty na ocelový plech	18
1.2.1.2	Smalty na šedou litinu	22
1.2.1.3	Smalty na neželezné kovy	23
1.2.2	Značení jednotlivých druhů smaltů	25
1.3	Smalt jako dlouhodobá protikorozní ochrana v agresivním prostředí	26
1.3.1	Koroze smaltových povlaků	31
1.3.1.1	Koroze v kyselém prostředí	32
1.3.1.2	Nízkoteplotní koroze	33
1.3.1.3	Koroze v alkalickém prostředí	34
1.3.1.4	Koroze v prostředí vody a vodní páry	35
1.3.1.5	Koroze v agresivních atmosférách	36
2	SUROVINY PRO VÝROBU SMALTŮ	41
3	SMALTĚŘSKÉ FRITY	53
3.1	Výroba a vlastnosti smaltěřských frit	53
3.1.1	Formulace složení frit	53
3.1.2	Výpočet složení kmene z chemického složení frity	59
3.1.3	Navazování a homogenizace	63
3.1.4	Tavení a fritování	66
3.1.4.1	Tavicí pece	68
3.1.5	Kontrola tavení, složení a vlastností frit	68
4	PODKLADOVÝ KOV PRO SMALTOVÁNÍ	72
4.1	Ocelový plech pro smaltování	72
4.1.1	Metalografická struktura ocelí pro smaltování	76
4.1.2	Vliv jednotlivých prvků na smaltovatelnost oceli	78
4.1.3	Sklon ocelového plechu ke vzniku vodíkových vad smaltu	79
4.1.4	Plech ze speciálních ocelí	83
4.2	Šedá litina	84
4.2.1	Vliv jednotlivých prvků na smaltovatelnost šedé litiny	85
4.2.2	Požadavky na metalografickou strukturu šedé litiny	87
4.2.3	Jakost povrchu a konstrukce odlitek pro smaltování	87
4.3	Hliník a jeho slitiny	88

5	POVRCHOVÁ PŘEDÚPRAVA KOVŮ	89
5.1	Chemická povrchová předúprava	90
5.1.1	Odmaškování	90
5.1.2	Moření	91
5.1.3	Neutralizace	93
5.1.4	Niklování	93
5.1.5	Příklady postupů chemických předúprav	94
5.2	Mechanická a automatizace chemických předúprav povrchu oceli	95
5.3	Mechanická povrchová předúprava	99
6	TECHNOLOGIE SMALTOVÁNÍ	102
6.1	Příprava smaltéřské suspenze	102
6.1.1	Otáčky kulového mlýna	104
6.1.2	Rozměry mlecích koulí	105
6.1.3	Hmotnost mlecích koulí	105
6.1.4	Hmotnost dávky mletých materiálů	106
6.1.5	Doba mletí	106
6.2	Vlastnosti smaltéřských suspenzí a jejich kontrola	107
6.2.1	Stanovení jemnosti mletí	107
6.2.2	Stanovení hustoty	108
6.2.3	Stanovení doby tečení	108
6.2.4	Stanovení hmotnosti nánosu	108
6.2.5	Stanovení plastické viskozity, meze tečení a míry tixotropie	109
6.3	Výroba práškových smaltů	111
6.3.1	Stanovení distribuce velikosti částic	113
6.3.2	Měrný elektrický odpor	113
6.3.3	Fluidita prášku	113
6.4	Nanášení smaltu	115
6.4.1	Nanášení smaltů za mokra	116
6.4.2	Stékačím metody nanášení	116
6.4.2.1	Nanášení máčením	119
6.4.2.2	Nanášení poléváním	122
6.4.2.3	Vakuové nanášení	123
6.4.3	Stříkačím metody nanášení	123
6.4.3.1	Ruční nanášení stříkáním	125
6.4.3.2	Automatické stříkání	126
6.4.3.3	Elektrostatické stříkání	127
6.4.4	Elektroforetické nanášení	128
6.4.5	Nanášení smaltů za sucha	129
6.4.5.1	Nanášení sypáním	130
6.4.5.2	Nanášení fluidací	130
6.4.6	Nanášení práškových smaltů v elektrickém poli	130
6.4.6.1	Nabíjení částic práškového smaltu	132
6.4.6.2	Zařízení pro nanášení práškových smaltů	134
6.5	Sušení smaltů	136

6.5.1	Sušení na volném vzduchu	137
6.5.2	Sušení v sušárnách	137
6.6	Vypalování smaltu	138
6.6.1	Vypalovací pece	140
6.6.1.1	Vsázkové (komorové) pece	140
6.6.1.2	Kontinuální vypalovací pece	141
6.6.1.3	Doporučené zásady při vypalování smaltovaných výrobků	142
7	VLASTNOSTI SMALTŮ A JEJICH MĚŘENÍ	144
7.1	Fyzikální parametry frit a jejich měření	144
7.1.1	Viskozita	144
7.1.2	Smáčivost	148
7.1.3	Teplotní roztažnost	149
7.1.4	Povrchové napětí	152
7.2	Fyzikální parametry smaltových povlaků a jejich měření	152
7.2.1	Celistvost smaltového povlaku	153
7.2.2	Přidržnost smaltu ke kovu	156
7.2.3	Mechanické vlastnosti smaltu	158
7.2.3.1	Hustota	158
7.2.3.2	Tloušťka povlaku	158
7.2.3.3	Pevnost v tahu a v tlaku	159
7.2.3.4	Pružnost	159
7.2.3.5	Odolnost proti mechanickému nárazu	159
7.2.3.6	Mechanické napětí v systému kov – smalt	160
7.2.3.7	Tvrdost smaltu	162
7.2.3.8	Odolnost proti abrazi	162
7.2.4	Termické vlastnosti smaltu	163
7.2.4.1	Odolnost proti vysokým a nízkým teplotám	163
7.2.4.2	Odolnost proti náhlým změnám teploty	164
7.2.4.3	Tepelná vodivost	166
7.2.5	Optické vlastnosti	166
7.2.5.1	Barevná charakteristika smaltu	166
7.2.5.2	Zákal smaltu	167
7.2.5.3	Lesk smaltu	167
7.2.6	Elektrické vlastnosti	168
7.3	Chemické vlastnosti smaltových povlaků	168
7.3.1	Odolnost smaltů v kyselém prostředí	168
7.3.2	Odolnost smaltů v alkalickém prostředí	170
7.3.3	Odolnost smaltů v prostředí horké vody a páry	172
7.3.4	Odolnost smaltů v agresivních atmosférách	172
7.3.5	Odolnost proti roztokům pracích prášků	173
7.3.6	Zdravotní nezávadnost smaltů	174
8	DRUHY SMALTŮ	176
8.1	Smalty pro chemická zařízení	176

8.1.1	Technologie výroby ocelových smaltovaných aparatur pro chemický průmysl	178
8.1.2	Základní smalt pro chemické aparatury	179
8.1.3	Krycí smalty pro chemické aparatury a jejich vlastnosti	179
8.1.3.1	Chemická odolnost smaltovaných aparatur	180
8.1.3.2	Tepelná odolnost smaltovaných aparatur	182
8.1.3.3	Odolnost smaltovaných aparatur proti nárazu	183
8.1.3.4	Odolnost smaltovaných nádob proti tlakovému namáhání	184
8.1.3.5	Tepelná vodivost	185
8.1.4	Opravy vad	186
8.2	Smalty pro potravinářská zařízení	187
8.2.1	Konstrukce a technologie výroby smaltovaných skladovacích nádrží	188
8.3	Přímé chemicky odolné smalty	189
8.4	Titaničité smalty	191
8.5	Skelně krystalické povlaky	194
8.6	Transparentní a polotransparentní smalty	199
9	KONSTRUKČNÍ A TECHNOLOGICKÉ ZÁSADY PRO SMALTOVÁNÍ	201
9.1	Konstrukční a technologické zásady pro sváření před smaltováním . .	202
10	VADY SMALTŮ	204
11	HYGIENA A BEZPEČNOST PRÁCE	207
12	PROBLEMATIKA OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	209
	LITERATURA	210
	REJSTŘÍK	212